

Lékařské fakulty se chystají více spolupracovat (nejen) ve vědě

Jak je na tom vysoké medicínské školství? V čem se situace českých mediků, jejich pedagogů a absolventů zlepšila a kde ještě vnímají lékařské fakulty rezervy? Jednotlivé oblasti výuky budoucích lékařů zhodnotili zástupci českých lékařských fakult i jejich slovenských protějšků na společném setkání v Mariánských Lázních.

Ministerstvo zdravotnictví a ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy spolu s Asociací děkanů lékařských fakult ČR připravily a zahájily program podpory lékařských fakult (více o programu např. [zde](#)). Prostředky z tohoto programu jsou bez dalšího přerozdělovány přímo na lékařské fakulty a na všech fakultách využity dominantně na zvýšení atraktivity akademické kariéry a další zvýšení kvality pedagogických sborů. Závazek lékařských fakult o navýšení počtu přijatých studentů do 1. ročníků byl překročen, což usnadnil i meziroční nárůst zájmu o studium lékařství. V rámci nového investičního programu MŠMT *Rozvoj a obnova materiálně technické základny lékařských a pedagogických fakult veřejných vysokých škol*, zahajovaného na přelomu let 2019/2020 získaly české fakulty příslib dalších cca 2, 8 mld. Kč, které začnou čerpat v příštím roce. Asociace děkanů považuje za důležité objektivně informovat veřejnost o reálné situaci medicínského pregraduálního a specializačního vzdělávání a korigovat často se objevující zavádějící informace o krizi zdravotnictví, exodu absolventů atd.

Finance a intenzivnější spolupráce

Lékařské fakulty vyhodnocují končící programové období 2014–2020 a připravují strategické záměry na plánované období 2021–2027. Čerpání prostředků z evropských dotací je stěžejní pro rozvoj vědeckovýzkumných aktivit a umožňuje vědcům v oblasti medicíny přiblížit se podmínkám světových vědeckých institucí. Vzhledem ke globalizaci je aktuálním trendem vyšší míra spolupráce napříč univerzitami ale i vědeckovýzkumnými organizacemi obecně a vznik nových národních center umožňujících efektivní koncentraci finančních a lidských zdrojů. Lékařské fakulty se shodují na podpoře realizovaných projektů v oblasti výzkumu onkologických a kardiovaskulárních onemocnění. Rozvoj těchto oblastí na národní úrovni je nutnou podmínkou pro udržení zdravotní péče obyvatel v období zhoršující se demografické situace vyvolané stárnutím naší populace. Hlavním cílem je tak světově/oborově relevantní výzkum a dostatečná kapacita navazujícího aplikovaného výzkumu a zajištění financování těchto národních center.

Lépe vybírat studenty

V návaznosti na Program podpory upravují fakulty kritéria ke zlepšení výběru studentů (např. jejich středoškolský prospěch, bonifikace za dobrý prospěch z matematiky, účast na znalostních olympiádách, pohovory). Také průběžně analyzují korelace kritérií výběru s úspěchem při studiu. Fakulty konají přijímací testy samy ve své režii a neplánují je outsourcovat. Jedním z indikátorů konkurenceschopnosti našich univerzit v EU jsou (průběžně rekonstruovaná) kurikula. Běžně je používán Log-book praktických dovedností, jeho struktura výkonů se podle jednotlivých fakult liší, systém je velmi oceňován zahraničními studenty.

Povinné klinické stáže u lůžka mimo „mateřské“ fakultní nemocnice je v gesci garantů předmětů, výuku ošetřuje rámcová smlouva mezi fakultou a nemocnicí. Pokračuje úsilí o udržení optimálního poměru počtu studentů u lůžka na pedagoga, zapojení nefakultních nemocnic bude proto nutno zvyšovat. Fakulty se shodují, že student má prázdninovou praxi absolvovat mimo „mateřskou“ fakultní nemocnici. Trend zavádění simulátorů a trenažerů v medicínském školství je progresivní a v souvislosti s narůstajícím počtem pacientů, kteří

odmítají kontakt se studentem, také nutný. Extrakurikulární výuka studentům umožňuje zapojit se do vědecké, pedagogické a klinické činnosti na lékařské fakultě již pregraduálně.

Nové obrysy specializačního vzdělávání pro absolventy lékařských fakult

Lékařské fakulty vnímají specializační vzdělávání jako důležitou součást profesního rozvoje každého lékaře, který je nezbytný pro jeho správné rozhodování a s ním spojenou odpovědnost a kterým je zároveň zajištěna a prohlubována schopnost jedince úspěšně rozvíjet svůj potenciál. Proto lékařské fakulty kladou velký důraz na kvalitu specializačního vzdělávání a považují podíl na jeho organizaci za nedílnou součást svého působení. Základní podmínkou úspěšně fungujícího vzdělávacího systému musí být úzké propojení předpromoční výuky i následné předatestační přípravy ve zvoleném specializačním oboru. Kontinuitu takto koncipovaného pre- a postgraduálního vzdělávání lékařů mohou zajistit pouze lékařské fakulty, které se k zabezpečení potřebné návaznosti hlásí s plnou odpovědností.

V oblasti specializačního vzdělávání příkládají lékařské fakulty velký význam nejen řízení kvality, ale i managementu rizik. Z tohoto důvodu si nechaly vytvořit právní analýzu takového postupu, a to především s ohledem na riziko zpochybnitelnosti takto vykonaných kmenových zkoušek. Na základě této analýzy lékařské fakulty vypracovaly pravidla (metodiky) pro zkoušení a postoupily je ministerstvu zdravotnictví. Tímto byla jednoznačně deklarována připravenost lékařských fakult zajistit organizaci zkoušek do doby vydání příslušných podzákonných norem.

Zubní lékaři omládli, chybí ale jejich učitelé

Nedílnou součástí výuky na lékařských fakultách je zubní lékařství. To se potýká s nedostatkem vyučujících. Zubaři proto navrhují větší zapojení externích učitelů do výuky. Zdůrazňují nutnost výzkumu a vědecké činnosti v oboru, který také postrádá populační studie orálního zdraví, dokumentace současného stavu českého chrupu a definici budoucích trendů. Oproti všeobecným lékařům ale již v letech 2004 až 2010 došlo k nárůstu počtu absolventů zubního lékařství a byl zvrácen negativní věkový trend praktických zubních lékařů.

Věda a výzkum na fakultách

Pro postgraduální vzdělávání je nutná úzká spolupráce lékařských fakult a nemocnic, které společně připravují studijní praktické a výzkumné programy, umožňující profesní vývoj ve všech oblastech zdravotnictví.

Jedním ze základních pilířů postgraduálního vzdělávání lékařů je doktorské studium. Přispívá k rozvoji vědeckých poznatků a porovnání získaných výsledků na mezinárodním poli, což je následně využíváno ve zdravotnické praxi. Pro absolventy lékařských fakult je náročným typem studia, neboť vedle specializační přípravy pro zdravotnickou činnost musí současně absolvovat vědeckou průpravu, která je nezbytná pro jejich další akademický růst. Tyto programy jsou určeny pro nadané studenty s hlubokým zájmem o vybrané oblasti medicíny. Studentům je pak poskytováno nejen doktorské stipendium, ale i pracovní úvazek od příslušných nemocnic. Porovnání s celostátním průměrem ukazuje, že v takových elitních programech je počet lékařů, kteří úspěšně absolvují doktorské studium, podstatně vyšší než v jiných oborech. Většina absolventů navíc setrvává na svých mateřských pracovištích a podílí se na jejich odborném rozvoji, což výrazným způsobem přispívá k zachování a rozvoji kvality zdravotní péče.

Rozvíjí se nelékařské zdravotnické obory

Existence nelékařských oborů na lékařských fakultách přináší mnoho přímých benefitů pro výuku medicíny a zdravotnická zařízení, ale i pro samotné obory; z hlediska jejich užší vazby na medicínu, nastavení parametrů kvality a budování excelence.

Fakulty by se měly podílet na rozvoji a profilaci klíčových nelékařských programů stojících jednoznačně na univerzitním typu vzdělávání a jejich portfolio vybírat v závislosti na svých prioritách a potřebách z hlediska výuky medicíny a klinické praxe.

Vysoké školy mohou zásadním způsobem pozitivně ovlivnit a facilitovat vývoj vybraných nelékařských oborů a pomoci v nich vytvářet excelenci právě prostřednictvím užší vazby na medicínu a s důrazem na dodržování zavedených standardů hodnocení a kultivaci schopnosti vyvažovat a komunikovat. Tato investice má v dlouhodobém horizontu návratnost jak z hlediska klinické praxe, tak vědy a výzkumu.

Jak vnímají výuku sami studenti

Sami studenti oceňují budování simulačních center a přejí si co největší zapojení v praktické výuce a modernizaci výuky vůbec. „Podporujeme využití elektronických vzdělávacích systémů a digitalizaci výukových materiálů jednotlivých fakult. Podporujeme zachování, případně i snížení počtu studentů ve studijních skupinách,“ říká Hana Dittrichová, absolventka 1. LF UK a místopředsedkyně jejího akademického senátu s tím, že studenti považují za nepostradatelnou součást vzdělávání na lékařských fakultách také hodnocení výuky samotnými studenty a zpracování výsledků hodnocení do výuky.

Lékařské fakulty každoročně přijímají 50 až 100 zahraničních studentů (podle velikosti fakulty) a shodují se, že kvalitní výuka širokého spektra zahraničních mediků svou náročností zvyšuje kvalitu fakultních týmů a že úspěšní absolventi jsou nejlepší celosvětovou reklamou.